

Müstəqil Auditorların Rəyi

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna

Biz Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun ("Fond") bu rəyə əlavə edilmiş 31 dekabr 2003-cü və 2002-ci il tarixlərinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatının və həmin tarixlərdə başa çatmış illər üzrə maliyyə nəticələri, xalis aktivlərdə dəyişikliklər və nağd vəsaitlərin axını haqqında müvafiq hesabatlarının audit yoxlamasını keçirdik. Maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün Fondun rəhbərliyi məsuliyyət daşıyır. Bizim vəzifəmiz apardığımız audit yoxlamaları əsasında maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir.

Audit yoxlamaları Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası tərəfindən nəşr edilmiş Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun surətdə aparılıb. Bu standartlara uyğun olaraq, bizdən auditin planlaşdırılmasını və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əsaslı təhriflərə yol verilmədiyinə əmin olacaq tərzdə həyata keçirmək tələb edilir. Audit yoxlamasına maliyyə sənədlərində göstərilən rəqəmləri və açıqlamaları təsdiq edən faktların seçmə əsasında təftiş edilməsi daxildir. Audit yoxlaması həmçinin istifadə edilmiş mühasibat prinsiplərinin və rəhbərliyin verdiyi mühüm proqnozların, eləcə də hesabatın ümumiyyətlə təqdim edilməsinin qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur. Hesab edirik ki, apardığımız audit yoxlamaları bizə öz rəyimizi ifadə etmək üçün kifayət qədər əsas verir.

Fikrimizcə, yuxarıda göstərilən maliyyə hesabatları Fondun 31 dekabr 2003-cü və 2002-ci il tarixlərinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixlərdə başa çatmış illər üzrə maliyyə nəticələrini və nağd vəsaitlərin axınıni Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının Dövlət Sektoru Komitəsinin nəşr etdiyi Dövlət Sektorunda Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartlarına uyğun olaraq, bütün mühüm aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

15 aprel 2004-cü il
Bakı, Azərbaycan

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilmişdir)

	Qeyd	31 dekabr,	
		2003-cü il	2002-ci il
AKTİVLƏR			
Cari aktivlər			
Nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri	3	1 781 665	2 217 180
Ticarət qiymətli kağızları	4	601 565	644 330
Digər qısamüddətli investisiyalar	6	307 672	–
Alınmalı faizlər		20 957	11 688
Fonda daxil olmalı vəsaitlər		5 186	–
Digər cari aktivlər		269	979
		2 717 314	2 874 177
Uzunmüddətli aktivlər			
Ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan investisiyalar	7	1 304 121	513 765
Əsas vəsaitlər, xalis	8	3 457	1 092
Qeyri-maddi aktivlər		156	163
		1 307 734	515 020
Cəmi Aktivlər		4 025 048	3 389 197
ÖHDƏLİKLƏR			
Cari öhdəliklər			
Dövlət Büdcəsi üzrə kreditor borc	15	55 977	–
BTC Şirkəti üçün Azərbaycan Xəzinədarlığı üzrə kreditor borcu		–	15 276
Digər cari öhdəliklər		946	–
Cəmi Öhdəliklər		56 923	15 276
Xalis Aktivlər		3 968 125	3 373 921
XALIS AKTİVLƏR / KAPİTAL			
Kapital qoyuluşu		3 566 607	3 108 411
Yığılmış əlavə vəsait		401 518	265 510
Cəmi Xalis Aktivlər / Kapital		3 968 125	3 373 921

Maliyyə hesabatları ilə bağlı əlavə edilən qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Maliyyə Nəticələri haqqında Hesabat*(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilmişdir)*

	<i>Qeyd</i>	31 dekabr tarixində bitən	
		2003-cü il	2002-ci il
Əməliyyat gəliri			
Faiz gəliri		86 382	52 078
Pul bazarı fondlarından əldə edilmiş gəlir		16 969	6 939
Xalis dilinq gəlirləri		12 896	1 040
Cəmi əməliyyat gəliri		116 247	60 057
Əməliyyat xərcləri			
Bank komisyon haqları		515	255
Əmək haqqı, məvaciblər və işçilərə müavinətlər		398	238
Kommunikasiya xərcləri		241	115
Amortizasiya		174	51
Peşəkar xidmətlər		160	223
Ezamiyyət xərcləri		114	69
S.W.I.F.T xərcləri		114	–
Nəşr etmə haqları		40	37
Təlim		–	25
Digər əməliyyat xərcləri		233	191
Cəmi əməliyyat xərcləri	12	1 989	1 204
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilmiş əlavə vəsait		114 258	58 853
Qeyri-əməliyyat gəliri			
Məzənnə fərqi yaranan mənfəət		67 196	64 075
Cəmi qeyri-əməliyyat gəliri		67 196	64 075
Vergidən əvvəl əldə edilmiş əlavə vəsait		181 454	122 928
Mənfəət vergisi	9	45 446	–
Dövr üzrə əldə edilmiş xalis əlavə vəsait		136 008	122 928

*Maliyyə hesabatları ilə bağlı əlavə edilən qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.***Xalis Aktivlərdə Dəyişikliklər haqqında Hesabat***(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilmişdir)*

	<i>Qeyd</i>	Daxil Olmuş	Yığılmış	Cəmi
		Vəsait	Əlavə Vəsait	
31 dekabr 2001-ci il tarixinə qalıq		2 207 384	142 582	2 349 966
Fonda daxil olmuş vəsaitlər	10	1 089 680	–	1 089 680
Dövr üzrə əldə edilmiş xalis əlavə vəsait		–	122 928	122 928
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə köçürülmüş vəsait		(188 653)	–	(188 653)
31 dekabr 2002-ci il tarixinə qalıq		3 108 411	265 510	3 373 921
Fonda daxil olmuş vəsaitlər	10	1 361 727	–	1 361 727
Dövr üzrə əldə edilmiş xalis əlavə vəsait		–	136 008	136 008
Dövlət Büdcəsinə köçürülmüş vəsaitlər	13	(533 000)	–	(533 000)
BTC Şirkətinə köçürülmüş vəsaitlər	13	(280 532)	–	(280 532)
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə köçürülmüş vəsait	13	(89 999)	–	(89 999)
31 dekabr 2003-cü il tarixinə qalıq		3 566 607	401 518	3 968 125

Maliyyə hesabatları ilə bağlı əlavə edilən qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Nağd Vəsaitlərin Axını haqqında Hesabat*(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər milyon Azərbaycan manatı ilə ifadə edilmişdir)*

	31 dekabr tarixində bitən	
	2003-cü il	2002-ci il
Əməliyyat fəaliyyətindən nağd vəsait axını		
Vergilərdən əvvəl əlavə vəsait	181 454	122 928
Əlavə vəsaiti əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilmiş xalis nağd vəsaitlə üzləşdirmək məqsədi ilə aparılmış təshihlər:		
Faiz gəliri	(105 074)	(54 191)
Məzənnə fərqindən yaranan mənfəət	(67 196)	(64 075)
Amortizasiya	148	51
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklər:		
Ticarət qiymətli kağızları	50 745	(643 294)
Digər qısamüddətli investisiyalar	(307 672)	-
Digər cari aktivlər	(4 476)	(48)
Digər cari öhdəliklər	946	-
Alınmış faiz	95 805	43 431
Ödənilmiş mənfəət vergisi	(12 469)	-
Əməliyyat fəaliyyətində (istifadə edilən) / əldə edilən xalis nağd vəsaitlər	(167 789)	(595 198)
İnvestisiya fəaliyyətindən nağd vəsaitlərin axını		
Ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan investisiyaların alınması	(787 038)	(512 939)
Əmlak və avadanlığın alınması	(2 513)	(1 720)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	-	(170)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilən nağd vəsaitlər	(789 551)	(514 829)
Maliyyə fəaliyyətindən nağd vəsaitlərin axını		
Daxilolmalar üzrə əldə edilmiş nağd vəsait	1 361 727	1 092 430
Azərbaycan Xəzinədarlığından BTC Şirkəti üçün köçürülmüş vəsaitlər	320 752	257 631
BTC Şirkəti üçün Azərbaycan Xəzinədarlığına köçürülmüş vəsaitlər	(616 615)	(242 300)
Dövlət Büdcəsinə vəsait köçürmələri	(510 000)	-
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə vəsait köçürmələri	(89 813)	(188 839)
Maliyyə fəaliyyətindən xalis nağd vəsaitlər	466 051	(918 922)
Nağd vəsaitlər və onların ekvivalentlərinin xalis azalması	(491 289)	191 105
Məzənnə dəyişikliklərinin nağd vəsaitlər və onların ekvivalentlərinə təsiri	55 774	62 258
Dövrün əvvəlinə nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri	2 217 180	2 346 027
Dövrün sonuna nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri	1 781 665	2 217 180

*Maliyyə hesabatları ilə bağlı əlavə edilən qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.***Maliyyə Hesabatları ilə bağlı qeydlər****1. Fond haqqında məlumat**

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu ("Fond") Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 dekabr 1999-cu il tarixli 240 sayılı "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun Yaradılması haqqında" Fərmanı ("Fərman") ilə yaradılmışdır. Fond, vəsaitlərlə təmin etmə, neft və qaz ehtiyatlarının kəşfiyyatı və inkişafı sahəsində imzalanmış müqavilələr çərçivəsində gəlirlərdən istifadə və digər pul axını, habelə Fondun öz fəaliyyəti nəticəsində əldə edilən gəlirlərdən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və gələcək nəsillərin rifahı naminə istifadə edilməsi məqsədilə yaradılmışdır. Bu fərmanla Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə Fərmanın tətbiqindən irəli gələn məsələləri həll etmək səlahiyyəti verilmişdir.

Fərmana və əsasnaməyə uyğun olaraq, Fond ayrıca hüquqi şəxs kimi təsis edilmiş büdcədən kənar təşkilat olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidenti qarşısında hesabat verir və məsuliyyət daşıyır.

Fondun aktivləri 7 fevral 2003-cü il tarixli 849 sayılı "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun fəaliyyətini tənzimləyən bəzi qanunvericilik aktlarında dəyişikliklərin edilməsi haqqında" fərmanla düzəldilmiş 511 sayılı Prezident fərmanına əsasən formalaşır. 849 sayılı Fərman Fond aktivlərinin mənbə siyahısından xarici şirkətlərlə imzalanmış müqavilələr əsasında dövlət əmlakının istifadəsindən icarə haqqlarını, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNŞ) sərmayəçi, iştirakçı və ya saziş bağlayan tərəf olan layihədə ARDNŞ-nin iştirak payı və ya investisiya ilə bağlı karbohidrogen satışından əldə edilən gəlirləri və xarici şirkətlərlə birgə fəaliyyət nəticəsində yaranan digər gəlirləri istisna etdi. Fondun aktivləri aşağıdakı mənbələrdən formalaşır:

- müqavilələrin həyata keçirilməsi ilə neft və qaz ehtiyatlarının kəşfiyyatı, inkişafı və Azərbaycanın Xəzər Dənizi Sektoru daxil olmaqla, Azərbaycan Respublikası ərazisində hasilat, habelə neft və qaz kəşfiyyatı, inkişafı və nəql olunması ilə bağlı digər müqavilələr, ARDNŞ və digər səlahiyyətli dövlət orqanı və sərmayəçilər arasında müqavilələrin imzalanması nəticəsində əmələ gəlmiş gəlirlər, aşağıdakılar daxil olmaqla:
 - Layihədə ARDNŞ-nin sərmayəçi, iştirakçı və ya saziş bağlayan tərəf olaraq ARDNŞ-nin iştirak payı və ya investisiya ilə bağlı gəlirləri istisna etməklə, Azərbaycan Respublikasının payına düşən (karbohidrogen itkisi ilə əlaqədar məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, marketing, sığorta və müstəqil qiymətləndirmə xərclərini çıxmaq şərti ilə) karbohidrogen satışından olan xalis gəlirlər;
 - Neft və qaz müqavilələrin imzalanması və ARDNŞ və ya səlahiyyətli dövlət orqanlarına hasilat pay bölgüsü haqqında sazişlər ilə əlaqədar sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar;
 - Neft və qaz kəşfiyyatı ilə bağlı müqavilə sahəsindən istifadəsi üçün ARDNŞ və/və ya Azərbaycan Respublikası səlahiyyətli dövlət orqanına sərmayəçilər tərəfindən köçürülən ödənişlər;
 - Bakı-Supsa neft ixrac kəmərinin istifadəsi ilə Azərbaycan Respublikası ərazisi üzrə neft və qaz nəqliyyatından əldə edilən gəlirlər;
 - Neft və qaz müqavilələri çərçivəsində ARDNŞ və ya səlahiyyətli dövlət orqanına sərmayəçilər tərəfindən aktivlərin köçürülməsindən əmələ gələn gəlirlər.
- Faiz, dividend, aktiv yenidənqiymətləndirmə və digər gəlirlər daxil olmaqla, Fond aktivlərinin yerləşdirilməsi və idarə edilməsindən yaranan gəlirlər.
- Neft və qaz müqavilələri ilə əlaqədar layihələrdə ARDNŞ-nin sərmayəçi, iştirakçı və ya saziş bağlayan tərəf olaraq ARDNŞ-nin iştirak payı və ya investisiya ilə bağlı gəlirləri istisna etməklə Azərbaycan Respublikasının payına düşən dividend və mənfəət iştirakı gəliri;
- Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) və Bakı-Tbilisi-Ərzurum boru kəmərləri vasitəsilə Azərbaycan Respublikası ərazisində neft və qaz nəqlindən yaranan gəlirlər və mədaxillər;
- Qrantlar və təmännəsiz yardım;
- Azərbaycan qanunvericiliyinə əsasən digər gəlirlər və daxilolmalar.

Əsasnaməyə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti və ya Səlahiyyətli Hökumət Orqanı yuxarıda göstərilən vəsaitlərin və gəlirlərin yığılmasını və onların Fonda köçürülməsini həyata keçirəcəkdir.

2003-cü ildə Fond tanınmış maliyyə qurumları ilə vəsaitlərin saxlanılmasına dair iki və investisiyaların idarə edilməsi haqqında üç imzalanmış sazişi qüvvədə saxlamışdır. Vəsaitlərin saxlanılmasına dair sazişlər əsasında maliyyə qurumları Fondun aldığı qiymətli kağızları saxlayır, investisiyaların idarə

edilməsi haqqında sazişlər əsasında isə maliyyə qurumları Fondun qəbul etdiyi ümumi investisiya qaydaları əsasında Fondun vəsaitlərini idarə edir.

Fondun ofisinin qeydiyyatdan keçmiş ünvanı: Bülbül prospekti 20, Bakı şəh., AZ1014 Azərbaycan Fond işçilərinin sayı 31 dekabr 2003-cü və 2002-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq 19 və 12 nəfərə bərabər olmuşdur.

31 dekabr 2003-cü il tarixində bitən il üzrə bu maliyyə hesabatlar, Fondun İcraçı Direktoru tərəfindən 15 aprel 2004-cü ildə təsdiq edilib.

2. Mühüm mühasibat uçotu prinsipləri

Hesabatın tərtib edilməsinin əsası

Fondun maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının Dövlət Sektoru Komitəsi tərəfindən nəşr olunmuş Dövlət Sektorunda Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartlarına ("DSBMUS") uyğun olaraq hazırlanmışdır. DSBMUS Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarını ("BMHS") dövlət sektoruna uyğunlaşdırmaqla tərtib edilmişdir.

BMHS Beynəlxalq Mühasibat Standartları Şurasının (BMSŞ) təsdiq etdiyi standartlardan və şərhlərdən, eləcə də Beynəlxalq Mühasibat Standartları Komitəsinin təsdiq etdiyi qüvvədə olan BMHS və Daimi Şərhlər Komitəsinin şərhlərindən ibarət olan standartlar əsasında hazırlanmışdır. Dövlət sektoru dedikdə, dövlət, regional və yerli idarəçilik orqanları və müvafiq hökumət strukturları nəzərdə tutulur.

Fond 31 dekabr 2003-cü və 2002-ci ilədək nəşr olunmuş DSBMUS-nın hər birini tətbiq etməyi qərara almışdır. DSBMUS-nun buna icazə verdiyi kimi, Fond ekvivalent DSBMUS olmadıqda, BMHS-nin müddəalarını tətbiq edir.

İnvestisiya əmlaklarının real dəyərlə ölçülməsi istisna olmaqla maliyyə hesabatları ilkin dəyər əsasında hazırlanmışdır.

Fond mühasibat uçotunu Azərbaycan mühasibat uçotu standartlarına uyğun olaraq Azərbaycan manatı ilə aparır. Əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Azərbaycan mühasibat uçotu qaydalarına uyğun olan mühasibat qeydləri əsasında DSBMUS uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Fondun aktivlərinin və gəlirlərinin əksəriyyətinin xarici valyuta ilə qeydə alınmasına baxmayaraq, Fond hesabatların tərtibi və əməliyyatlarının ölçülməsi üçün Azərbaycan manatından istifadə edir, belə ki, Fondun bütün xərcləri və ayırmaları Azərbaycan manatı ilə həyata keçirilir və ya qiymətləndirilir və Fondun maliyyə nəticələri Azərbaycan manatı ilə müəyyən edilmiş illik büdcə ilə müqayisədə qiymətləndirilir.

Dövlət Sektorunda Beynəlxalq Mühasibat Uçotunun 4 sayılı "Xarici Valyutanın Məzənnəsindəki Dəyişikliklərin Təsiri" Standartına uyğun olaraq, xarici valyuta (əsasən ABŞ Dolları) ilə aparılan əməliyyatlar və əks etdirilmiş qalıqlar Azərbaycan manatı ilə yenidən qiymətləndirilmişdir. Gəlir və xərclər ilkin mübadilə məzənnəsinə təqribən bərabər olan orta aylıq mübadilə dərəcəsi nəzərə alınmaqla Azərbaycan manatına çevrilir. Kapital və qeyri-pul aktivləri və öhdəlikləri əməliyyat gününə qüvvədə olan ilkin mübadilə məzənnəsi nəzərə alınmaqla Azərbaycan manatına çevrilir. Pul aktivləri və öhdəlikləri balans tarixinə qüvvədə olan mübadilə məzənnəsi nəzərə alınmaqla çevrilir. Azərbaycan manatı ilə ifadə edilməyən pul aktiv və öhdəliklərinin çevrilməsindən yaranan məzənnə mənfəəti və zərəri əməliyyatlar üzrə müvafiq surətdə kreditləşdirilir və ya debetləşdirilir.

Azərbaycan manatı Azərbaycan Respublikasından kənarında tam sərbəst dönərli valyuta deyildir. Azərbaycan Respublikasının daxilində rəsmi məzənnə gündəlik olaraq Milli Bank tərəfindən müəyyən edilir. Bazar məzənnəsi rəsmi məzənnədən fərqli ola bilər, lakin fərq adətən Milli Bankın nəzarət etdiyi çox kiçik parametrlər çərçivəsində olur. 31 dekabr 2003-cü il və 2002-ci il tarixlərinə rəsmi məzənnələr, müvafiq olaraq 1 ABŞ dolları 4 923 Azərbaycan manatına və 4 893 Azərbaycan manatına bərabər olmuşdur.

Ehtimal əsasında qiymətləndirmə

Bu maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlikdən hesabatda əks etdirilən aktivlərə, gəlirlərə və xərclərə, daxilolmalara və vəsait ayırmalarına təsir edəcək proqnoz və mülahizələrin verilməsini tələb edir. Rəhbərlik davamlı olaraq öz proqnoz və mülahizələrini, o cümlədən gəlirin və gözlənilməyən halların əks etdirilməsi ilə bağlı olanları qiymətləndirir. Rəhbərlik öz proqnozlarını bazar xüsusiyyətlərinin nəzərə alındığı müxtəlif mülahizələr əsasında qurur ki, bunlar da müvafiq şərait daxilində məqsəduyğun hesab edilir və bunların nəticəsi aktivlərin başqa mənbələrdən əldə edilə bilməyəcək

cari dəyəri haqqında mülahizələr formalaşdırmağa əsas yaradır. Faktiki nəticələr hər hansı mülahizələr və şərait çərçivəsində bu proqnozlardan əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

Maliyyə alətlərinin tanınması

Maliyyə aktivlərinin alışı və ya satışı hesablaşma günü mühasibatı ilə qeydə alınır. Hesablaşma günü aktivin Fonda və ya Fond tərəfindən çatdırılan bir tarixdir. Hesabatın hesablaşma tarixi üzrə mühasibat a) aktivin fonda köçürülən tarixdən qeydə alınmasına b) aktivin Fondan çıxarıldığı tarixdən qeydə alınmasına aiddir. Fond ticarət tarixindən (aktivlərin alışı və ya satışını Fond tərəfindən həyata keçirdiyi tarix) hesablaşma tarixinədək müddət ərzində aktivin real dəyərində hər hansı bir dəyişikliyi əldə edilmiş aktivin mühasibatda əks olunduğu ilə eyni şəkildə qeydə almalıdır. Real dəyərin dəyişməsi ilkin dəyərlə yaxud amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilən aktivlər üçün qeydə alınmır; ticarət məqsədləri üçün saxlanılan aktivlər üzrə xalis mənfəət ya zərərdir; və satış üçün mövcud olan aktivlər üzrə xalis mənfəət, zərər yaxud kapitalda qeydə alınır.

Maliyyə aktivləri və öhdəliklər birinci dəfə ilkin dəyərlə uçota alınır. Həmin ilkin dəyər verilmiş (alınmış) vəsaitin real dəyərində (əməliyyat xərcləri çıxmaqla) bərabər sayılır. Maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin sonrakı uçotu bu qeydin aşağıdakı hissəsində müzakirə olunur.

Nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri

Nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri kassada olan nağd vəsaitlərdən, ödəmə müddəti maliyyə hesabatlarının tarixindən üç ay ərzində tamamlanan və ya qısamüddətli depozitlər, eləcə də ödəmə müddəti üç ay və ya daha az olan, müəyyən nağd məbləğə çevrilə bilən və dəyərinin dəyişməsi riski cüzi olan yüksək likvidli investisiyalardan ibarətdir. Kassada və banklarda olan nağd vəsaitlər və depozitlər ilkin dəyərə faiz əlavə olunmaqla əks etdirilir.

Kommersiya kağızları və depozit sertifikatları

Kommersiya kağızları və depozit sertifikatları real dəyərlə əks etdirilir.

Ticarət Qiymətli Kağızları

Qiymətlərin qısa müddətli dəyişənliyindən və ya ticarətçilərin gəlirindən əldə edilən mənfəət məqsədi ilə alınmış qiymətli kağızlar ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif olunur. Ticarət qiymətli kağızları ilkin olaraq maliyyə alətlərinə müvafiq olan prinsiplərə əsasən qeydə alınır və sonradan isə balans tarixinə bazar qiymətlərinə əsasən real dəyərlə yenidən qiymətləndirilir. Ticarət qiymətli kağızları ilə əməliyyatlar nəticəsində realizə olunmuş və realizə olunmamış gəlirlər və zərərlər xalis dilin gəlirlərin hissəsi kimi maliyyə nəticələri haqqında hesabatlarda qeydə alınır. Ticarət qiymətli kağızlarından qazanılmış gəlir faiz gəliri kimi göstərilir.

Real dəyərin müəyyən edilməsində qiymətli kağızların dəyərləri bazarda mübadilə olunduğu təqdirdə son təyin edilmiş qiyməti əks halda, son alış qiyməti istifadə olunur. Bazar qiymətləri mövcud olmadığı və ya Fondun mövqeyinin bağlanması əsaslı şəkildə bazar qiymətlərinə təsir edəcəyi gözlənilməyən halda, real dəyər digər bazarlarda satın alınan oxşar alətlərin qiymətlərinə, yaxud realizə edilə bilən məbləğin rəhbərlik tərəfindən obyektiv və etibarlı qiymətləndirilməsinə istinadən müəyyən edilir.

İnvestisiya qiymətli kağızları

Fond öz investisiya qiymətli kağızlarını iki kateqoriyaya təsnif edir:

- Müəyyən edilmiş ödəmə müddəti və müəyyən ödəniş tarixi olan və rəhbərliyin ödəmə müddətinə qədər saxlamaq niyyəti və imkanı olan qiymətli kağızlar ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan qiymətli kağızlar kimi təsnif olunur, və
- Fond ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan və ya ticarət məqsədi üçün saxlanılan qiymətli kağızlar kimi təsnif olunmayan qiymətli kağızları satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlara aid edir. Fond 31 dekabr 2003 və 2002-ci il tarixinə satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlara malik deyildi.

Fond investisiya qiymətli kağızlarını alış vaxtı rəhbərliyin niyyətindən asılı olaraq təsnif edir.

Ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları ilkin olaraq yuxarıda qeyd olunan prinsiplərə uyğun olaraq, sonradan isə faktiki faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyəri ilə ölçülür. Aktivlərin dəyərinin azalması ilə əlaqədar ehtiyatlar

hər halı nəzərə almaqla hesablanır. Ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan qiymətli kağızlar üzrə bütün gəlirlər və zərərlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda qeydə alınır.

Əsas vəsaitlər

Əsas vəsaitlər ilkin dəyərdən hesablanmış amortizasiya çıxıldıqdan sonra alınan məbləğlə əks etdirilir. Ofis avadanlığı, mebel və nəqliyyat vasitələri istismar müddəti dörd ildən beş ilədək hesablanmaqla bərabər hissələrlə silinmə metodu əsasında amortizasiya edilir. Amortizasiya aktiv istismara verildikdən sonra növbəti ayın birinci günündən hesablanır. Əmlak, qurğu və avadanlığa aid olan texniki xidmət xərcləri çəkildiyi zaman qeydə alınır.

Vəsaitlərin dəyərinin azalması

36 sayılı "Vəsaitlərin Dəyərinin Azalması" Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartına uyğun olaraq, Fondun əsas vəsaitləri, qeyri-maddi aktivləri və maliyyə aktivləri aktivin cari dəyərinin ödənilə bilməməsi faktını göstərən hər hansı hadisənin və ya dəyişikliyin olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədi ilə yoxlanılır. Fond qiymətləndirməni dəyər azalması göstəricilərinə, o cümlədən aktivin xüsusiyyəti, ilkin və ya gələcək mənfəətlilik göstəricisi, habelə digər mövcud xarici bazar şəraiti və ya faktorlarına əsasən aparır. Amortizasiya göstəricisi olduqda, Fond aktivin cari dəyərini onun ödənilə biləcək dəyəri ilə (aktivin xalis satış qiyməti və ya istifadədə olan dəyəri - hansı daha yüksək olarsa) müqayisə edəcəkdir. Aktivin istifadədə olan dəyəri həmin aktivin qalan istismar müddəti ərzində onun davamlı istifadəsindən və təqdim edilməsindən gözlənilən gələcək nağd daxilolmaların cari dəyəri deməkdir; aktivin xalis satış dəyəri isə aktivin kommersiya əməliyyatında satışından (satış xərcləri çıxılmaqla) əldə edilə bilən dəyəridir. Əgər aktivin ödənilə biləcək dəyəri onun cari dəyərindən aşağıdırsa, bu zaman yaranan fərq dəyərin azalması üzrə itki kimi müəyyən ediləcəkdir.

Ödənilə biləcək dəyərin sonradan artması dəyərin azalması üzrə itki qeydə alınandan sonra baş verən hadisə ilə bağlı olduğu halda, dəyərin azalması üzrə itki geri qaytarılır. Dəyərin azalması üzrə itki yalnız bu şərtlə geri qaytarıla bilər ki, aktivin balans dəyəri, dəyərin azalması üzrə itki qeydə alınmadığı təqdirdə amortizasiyanı çıxmaqla müəyyən edilə bilən balans dəyərindən artıq olmasın.

2003-cü və 2002-ci illərdə dəyərin azalması üzrə hər hansı xərc müəyyən edilməmişdir.

Xalis aktivlər / Kapital

Köçürmələr Fondun hökumət müəssisələrinə, eləcə də hökumət tərəfindən idarə edilən müəssisələrə ödədiyi vəsaitin real dəyəri ilə ödəniş tarixində əks etdirilir. Faktiki köçürmə hökumət və hökumət tərəfindən idarə edilən müəssisələrin göndərdiyi müraciət məktublarının təsdiq edici sənədlərlə təsdiq olunduğu vaxt həyata keçirilir.

Qaçqınlar və Məcburi Köçkünlərlə İş Üzrə Dövlət Komitəsinə ("Qaçqınlar Komitəsi") köçürülmələr Fond rəhbərliyinin təsdiqindən sonra həyata keçirilir.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsi ilə əlaqədar Azərbaycan Xəzinəsinə köçürülmələr Fondun BTC Şirkətindən nağd vəsaitləri qəbul etdiyi zaman həyata keçirilir.

Dövlət Büdcəsinə köçürülmələr Prezident Fərmanları tərəfindən təsdiq edilir və faktiki olaraq Fond tərəfindən köçürülərkən qeydə alınır.

Azərbaycan Respublikasının payına düşən xam neftin və qazın satışından əldə edilən xalis gəlir ARDNŞ-nin Fonda köçürülməli məbləğlər barədə məlumat verərkən Fonda daxilolmalar kimi əks etdirilir.

Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti ("ABƏŞ") tərəfindən ödənilən icarə haqqı və boru kəməri tranzit tarifləri ödənişləri daxilolmalar kimi əks etdirilir.

Xarici şirkətlərin ödədiyi bonus və akrhesabı ödənişlər bu cür ödənişlər ARDNŞ və Fond tərəfindən alındığı zaman uçotda əks etdirilir.

Prezident Fərmanlarına uyğun olaraq xitamvermə və konsessiya sahəsindən imtina edilməsi ilə bağlı ödənişlər, eləcə də quruda hasilatın pay bölgüsü sazişləri çərçivəsində yerli bazar neftinin satışından ARDNŞ-nin aldığı xalis gəlir Fondun aktivlərinə daxil edilmir.

Yuxarıda göstərilən köçürülmə və ödənişlər 1 sayılı DSBMUS "Maliyyə Hesabatları Təqdimatı"na uyğun olaraq Fondun kapitalında əks edilir.

Gəlir və xərclərin əks etdirilməsi

Gəlir Şirkət tərəfindən iqtisadi fayda əldə ediləcəyi və gəlirin etibarlı şəkildə ölçülməsi ehtimalı olduğu halda qeydə alınır. Faiz gəliri hesablama metodu ilə əks etdirilir.

Xərclər hesablama metodu ilə əks etdirilir.

Mənfəət vergisi

Qeyd 9-da göstəriləndiyi kimi, Fond 1 yanvar 2003-cü il tarixindən vergi ödəyicisi olmuşdur.

Müddəti uzadılmış mənfəət vergisi, öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktivlərin və öhdəliklərin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında balans tarixinə mövcud olan bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Müddəti uzadılmış vergi öhdəlikləri vergiyə cəlb edilən bütün müvəqqəti fərqlər üçün müəyyən ediləcək. Müddəti uzadılmış vergi aktivləri bütün çıxılan müvəqqəti fərqlər, istifadə edilməmiş vergi aktivləri və istifadə edilməmiş vergi öhdəliklərinin gələcəyə keçirilməsi üçün bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin, istifadə edilməmiş vergi aktivləri və istifadə edilməmiş vergi öhdəliklərinin gələcəyə keçirilməsinin istifadə edilə bildiyi vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun.

Müddəti uzadılmış aktivlərinin balans dəyəri hər bir balans tarixində nəzərdən keçirilir və vaxtı uzadılmış mənfəət vergisi aktivlərinin hamısının və ya bir hissəsinin istifadə edilməsi üçün kifayət qədər vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcudluğu ehtimalı artıq olmadığı halda azaldılır.

Müddəti uzadılmış mənfəət vergisi aktivləri və passivləri, balans tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Dövlət sosial müdafiə fondu

Fond öz işçiləri üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna köçürmələr həyata keçirir.

Yenidən təsnif etmə

Əvvəlki illərdə hesabatda əks olunmuş müəyyən məbləğlər cari ilin təqdimatına uyğunlaşdırmaq məqsədilə yenidən təsnif olunub.

3. Nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri

31 dekabr tarixinə nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2003	2002
Depozitlər	1 437 752	998 507
Pul bazarı fondları	254 451	910 876
Kassa və digər bank hesabları	87 154	284 477
Milli Bankda ABŞ Dolları ilə bank hesabı	2 308	23 320
	1 781 665	2 217 180

Depozitlər

31 dekabr 2003-cü il tarixinə Fond faiz dərəcəsi 1,05%-dən 9,5%-dək olan altı bank depozitində malik olmuşdur. Bütün depozitlərin müddəti 2004-cü ilin yanvarında başa çatıb. Bank depozitləri AA (Standard & Poor's, Fitch) kredit reytingindən aşağı olmayan uzunmüddətli reytingə malik olan müxtəlif banklarda yerləşdirilmişdir. Altı depozitdən ikisi dəyəri müvafiq olaraq 196 920 milyon Azərbaycan manatı və 295 380 milyon Azərbaycan manatı olan JP Morgan Chase (London) və Royal Bank of Scotland bankında saxlanılan İki Valyutalı Depozitlərdən (Dual Currency Deposit) ibarətdir və müəyyən faiz dərəcəsi müvafiq olaraq 9% və 5% təşkil edir.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə Fond faiz dərəcəsi 1,24%-dən 5%-dək olan səkkiz bank depozitində malik olmuşdur. 28 mart 2003-cü ildə başa çatan 97 860 milyon Azərbaycan manatı məbləğində olan depozitdən başqa bütün depozitlər 2003-cü ilin yanvar ayında başa çatıb.

Pul bazarı fondları

Pul bazarı fondlarına yerləşdirilmiş investisiya bu fondlardakı tələb olunan vaxtda ödənilən səhmlərdən ibarətdir. Pul bazarı fondları öz vəsaitlərini ABŞ Dolları ilə ifadə edilmiş qısamüddətli borc

və borcla bağlı sənədlərdə (məsələn, kommersiya qiymətli kağızları, depozit sertifikatları və ya aktivlərlə zəmanət verilmiş qiymətli kağızlar) yerləşdirir. Fonda ödənməli faiz və dividendlər aylıq əsasda və ya daha qısa fasilələrlə yenidən investisiya edilir.

Kassa və digər bank hesabları

Azərbaycan Respublikası Milli Bankı və Beynəlxalq Bankında saxlanılan və Azərbaycan manatı ilə ifadə edilmiş müvafiq olaraq 42 652 milyon Azərbaycan manatı və 624 milyon Azərbaycan manatı məbləğində və Avro və Britaniya funtu ilə ifadə edilmiş Clariden Bankında (Credit Suisse) saxlanılan müvafiq olaraq 17 milyon Azərbaycan manatı və 35 milyon Azərbaycan manatı məbləğində vəsaitləri istisna olmaqla 31 dekabr 2003-cü il tarixinə bütün nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri ABŞ dolları ilə ifadə edilmişdir. 31 dekabr 2003-cü il müddətində Fondun Milli Bankda Azərbaycan manatı ilə saxladığı hesab üzrə faiz hesablanmır.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə bütün nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri (Azərbaycan manatı ilə ifadə edilmiş və Azərbaycan Respublikasının Milli Bankında və Beynəlxalq Bankında saxlanılan müvafiq olaraq 20 milyon Azərbaycan manatı və 1 107 milyon Azərbaycan manatı məbləği istisna olmaqla) ABŞ Dolları ilə ifadə edilmişdir. 31 dekabr 2002-ci il tarixinə Fondun Milli Bankda Azərbaycan manatı ilə saxladığı hesab üzrə faiz hesablanmamışdır.

Milli Bankda ABŞ Dolları ilə bank hesabı

Fondun Milli Bankda ABŞ Dolları ilə bank hesabı vardır. Milli Bankla Fond arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən, Fondun Milli Banka yerləşdirdiyi bütün nağd vəsaitlər Nyu Yorkun Federal Rezerv Bankında saxlanılan xüsusi investisiya hesabına köçürülür. Nağd vəsaitlərin xüsusi investisiya hesabına yerləşdirilməsindən əldə edilən gəlir Milli Bankda bank hesabında toplanılır və Fond bunları gündəlik olaraq əks etdirir.

4. Ticarət qiymətli kağızları

31 dekabr tarixinə ticarət qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2003	2002
Dövlət qiymətli kağızları	299 937	44 744
Maliyyə təşkilatlarının qiymətli kağızları	93 997	185 752
Korporativ istiqrazlar	81 843	30 090
Amerika agentliklərinin qiymətli kağızları	61 398	364 054
SPDR Trust	52 044	–
Beynəlmilə təşkilat istiqrazları	12 346	19 690
	601 565	644 330

İnvestisiyaların idarə edilməsi haqqında saziş əsasında Deutsche Bankı, Clariden Bankı və Societe Generale banklarında saxlanılan 601 565 milyon Azərbaycan manatı məbləğində ticarət qiymətli kağızları 31 dekabr 2003-cü il tarixinə 1,08%-dən 13,625%-ə qədər dərəcələrdə faiz gəliri gətirir. 31 dekabr 2002-ci il tarixinə vəsaitlərin saxlanılması haqqında saziş əsasında Deutsche Bank AG Nyu York və aktivlərin idarə edilməsi haqqında saziş əsasında Clariden Bankında saxlanılan 644 330 milyon Azərbaycan manatı məbləğində ticarət qiymətli kağızları 1,17%-dən 7,5%-ə qədər dərəcələrdə faiz gəliri gətirib.

Dövlət qiymətli kağızları

31 dekabr 2003-cü il tarixinə dövlət qiymətli kağızları 1,75%-dən 8,75%-ə qədər dərəcələrdə faiz gəliri gətirən və 2004-cü ilin sentyabrından 2011-ci ilin aprelində müddət ərzində başa çatan ABŞ xəzinədarlıq istiqrazlarından, habelə Avropa və Asiya hökumətləri tərəfindən buraxılan istiqrazlardan ibarətdir. Dövlət qiymətli kağızları Fondun investisiyalarının idarəediciləri olan Clariden Bankı və Deutsche Bank AG tərəfindən alınır və saxlanılır.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə dövlət qiymətli kağızları 2,125%-dən 3,25%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirən və 2004 oktyabrından 2007-ci ilin avqust ayınadək müddətdə başa çatan ABŞ xəzinədarlıq istiqrazlarından ibarətdir.

Maliyyə təşkilatlarının qiymətli kağızları

31 dekabr 2003-cü il tarixinə maliyyə təşkilatlarının qiymətli kağızları Deutsche Bank SSD, KFW və digər Avropa bankları tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyalardan ibarətdir. Bu qiymətli kağızlar 1,17%-dən 7%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirir və 2004-cü ilin iyulundan 2008-ci ilin oktyabrına qədər müddət ərzində başa çatır.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə maliyyə təşkilatlarının qiymətli kağızları 2,875%-dən 7,125%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirən və 2003-cü ilin yanvarından 2005-ci ilin dekabrınadək müddət ərzində başa çatan Landwirtschaftliche Rentenbank, KFW, Credit Suisse Finance və digər Avropa bankları tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarında investisiyalardan ibarətdir.

Korporativ qiymətli kağızları

31 dekabr 2003-cü il tarixinə korporativ qiymətli kağızlar 1,211%-dən 6,25%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirən və 2006-cı ilin oktyabrından 2008-ci ilin mayınadək müddət ərzində başa çatan Bristol-Myers Squibb Şirkəti, Morgan Stanley və digər Avropa və Amerika şirkətləri tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarında investisiyalardan ibarətdir.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə korporativ qiymətli kağızlar 2,75%-dən 6%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirən və 2003-cü ilin fevralından 2006-cı ilin oktyabrınadək müddət ərzində başa çatan Amerika və Avropa təşkilatları tərəfindən buraxılan istiqrazlardan ibarətdir.

Amerika agentliklərinin qiymətli kağızları

31 dekabr 2003-cü il tarixinə Amerika agentliklərinin qiymətli kağızlar investisiyaları 1,875%-dən 2,75%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirən və 2006-cı ilin martından 2006-cı ilin dekabrınadək müddət ərzində başa çatan Fannie Mae, Freddie Mac və Federal Home Loan Banks bankı tərəfindən buraxılmış istiqrazlardan ibarətdir.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə Fond tərəfindən saxlanılan Amerika agentliklərinin qiymətli kağızlar investisiyaları 2%-dən 4,85%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirən və 2003-cü ilin noyabrından 2007-ci ilin iyulnadək müddət ərzində başa çatan Fannie Mae və Federal Home Loan Banks bankı tərəfindən buraxılmış istiqrazlardan ibarətdir.

SPDR Trust

31 dekabr 2003-cü il tarixinə Fond 95 000 SPDR Trust (Standart & Poor's) səhmlərinə malik idi. SPDR ticarət mübadilə fondu olaraq ümumilikdə Standard & Poor's 500 İndex-nin qiymətlərini və gəlir dərəcələrini əks etdirmək məqsədilə yaranmışdır.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə saxlanılmış SPDR Trust səhmləri mövcud deyildi.

Beynəlmilə təşkilatların istiqrazları

31 dekabr 2003-cü il tarixinə beynəlmilə təşkilat istiqrazları müvafiq olaraq 2,35%-dən 2,375%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirən və 2006-cı ilin aprelində və 2006-cı ilin martında başa çatan Avropa İnvestisiya Bankı və Asiya İnkişaf Bankı tərəfindən buraxılan istiqrazlardan ibarət idi.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə Fond tərəfindən saxlanılan çoxtərəfli istiqrazlar müvafiq olaraq 5,5%-dən 5,625%-ə qədər dərəcələrlə faiz gəliri gətirən və 2003-cü il fevral və 2003-cü il martında başa çatan, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası və Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı tərəfindən buraxılan istiqrazlardan ibarət idi.

5. İnvestisiyaların idarə edilməsi haqqında sazişlər

31 dekabr 2003-cü il tarixinə Fond etibarlı beynəlxalq maliyyə təşkilatlarında İnvestisiyaların idarə edilməsi haqqında sazişlər əsasında 802 804 milyon Azərbaycan manatı saxlayıb (31 dekabr 2002-ci il tarixinə - 320 746 milyon Azərbaycan manatı).

6. Digər qısa müddətli investisiyalar

31 dekabr 2003-cü il tarixinə digər qısa müddətli investisiyalar aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

- 1,8%-dən 1,2%-ə qədər dərəcə faizi ilə gəlir gətirən və 2004-cü ilin yanvarından 2004-cü ilin avqustnadək müddət ərzində başa çatan, 209 212 milyon Azərbaycan manatı dəyərində olan Societe Generale bankında İnvestisiyaların idarə edilməsi haqqında saziş əsasında saxlanılan kommersiya kağızlarına və depozit sertifikatlarına investisiyalar; və
- 4,995% dərəcəli gəlir gətirən və 26 iyun 2004-cü il tarixində başa çatan 98 460 milyon Azərbaycan manatı məbləğində depozit.

31 dekabr 2002 tarixinə digər qısa müddətli investisiyalar mövcud deyildi.

7. Ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan qiymətli kağızlara investisiyalar

31 dekabr 2003-cü il tarixinə qədər saxlanılan qiymətli kağızlar aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2003	2002
Maliyyə təşkilatlarının qiymətli kağızları	1 033 387	513 765
Amerika agentliklərinin qiymətli kağızları	270 734	–
	1 304 121	513 765

Maliyyə təşkilatlarının qiymətli kağızları

31 dekabr 2003-cü il tarixinə qədər saxlanılan maliyyə təşkilatlarının qiymətli kağızları 1%-dən 8,5%-ə qədər dərəcə ilə faiz gəliri gətirən və 2008-ci ilin martından 2013-cü ilin iyulnadək müddət ərzində başa çatan 1 033 387 milyon Azərbaycan manatı dəyərində maliyyə təşkilatı istiqrazlarından ibarət olmuşdur.

Saziş əsasında 31 dekabr 2002-ci il tarixinə 513 765 milyon Azərbaycan manatı məbləğində ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan qiymətli kağızlar 1,5%-dən 5,35%-dək sabit dərəcə ilə faiz gəliri gətirən və 2005-ci ilin oktyabrından 2009-cu ilin dekabrınadək müddət ərzində başa çatan maliyyə təşkilatları qiymətli kağızlarında investisiyaları əks etdirilib. 31 dekabr 2002-ci il tarixindən sonra bu qiymətli kağızlar nominal dəyərlə maliyyə təşkilatları tərəfindən ödənilərək alınblar.

Amerika agentliklərinin qiymətli kağızları

31 dekabr 2003-cü il tarixinə Fondun 2,375%-dən 8,5%-ə qədər dərəcəli faiz gəliri gətirən və 2007-ci ilin iyunundan 2013-cü ilin mayınadək müddət ərzində başa çatan Amerika agentliklərinin buraxdığı qiymətli kağızlara investisiya qoyulmuş 270 734 milyon Azərbaycan manatına malik idi.

31 dekabr 2002-ci il tarixinə qədər saxlanılan Amerika agentliklərinin qiymətli kağızlarına investisiyalar mövcud deyildi.

31 dekabr 2003-cü il tarixinə bütün qiymətli kağızların uzunmüddətli kredit reytingi AA (Standard & Poor's) reytingindən aşağı olmamış və ABŞ dolları və Avro ilə ifadə edilmişdir. 31 dekabr 2002-ci il tarixinə bütün qiymətli kağızların uzunmüddətli kredit reytingi AA (Standard & Poor's) reytingindən aşağı olmamış və ABŞ dolları ilə ifadə edilmişdir.

8. Əsas vəsaitlər

31 dekabr 2003-cü və 2002-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə əsas vəsaitlərin təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

	Nəqliyyat vasitələri	Ofis avadanlığı	Mebel	Başa çatdırılmamış tikinti	Cəmi
Balans dəyəri					
31 dekabr 2002	157	175	60	762	1 154
Əlavələr	–	65	96	2 352	2 513
Əməliyyata buraxılan aktivlər	–	762	–	(762)	–
31 dekabr 2003	157	1 002	156	2 352	3 667
Yığılmış amortizasiya					
31 dekabr 2002	(22)	(25)	(15)	–	(62)
Amortizasiya xərci	(34)	(75)	(9)	(30)	(148)
31 dekabr 2003	(56)	(100)	(24)	(30)	(210)
Xalis qaqqı dəyəri:					
31 dekabr 2003	101	902	132	2 322	3 457
31 dekabr 2002	135	150	45	762	1 092

Nazirlər Kabinetinin 27 may 2002-ci il tarixli 99 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq, əvvəllər Mədəniyyət Nazirliyinin hesablarında əks olunan, xalis balans dəyəri 390 milyon Azərbaycan manatı olan inzibati bina Fondə köçürülmüşdür. Köçürülmüş aktivin real bazar dəyəri mövcud olmadığı üçün, Fond bu binanı 17 sayılı "Əmlak, Qurğu və Avadanlıq" DSBMUS-nın icazə verdiyi kimi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatına daxil etməmişdir. Müstəqil qiymətləyici bu köçürülmüş aktivin real dəyərini müəyyən etdikdən sonra aktiv maliyyə nəticələri haqqında hesabatda daxil ediləcəkdir.

Başə çatdırılmamış tikinti Fondun inzibati binası ilə əlaqədar 2 352 milyon Azərbaycan manatı dəyərində bərpa xərclərindən ibarətdir.

9. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi Dövlət Büdcəsinə ödənilməli cari vergidən ibarət idi. Yuxarıda qeyd edildiyi kimi 1 yanvar 2003-cü il tarixindən başlayaraq Vergi Məcəlləsinə edilən düzəlişlərə uyğun olaraq Fondun gəliri mənfəət vergisinə cəlb olunur. Mənfəət vergisinin il ərzində hesablanmış məbləği 45 446 milyon Azərbaycan manatı məbləğində olmuşdur. Mənfəət vergisi xərcləri vergidən əvvəl əldə edilmiş əlavə vəsaitə 25% tətbiq etməklə hesablanmışdır. Fond 31 dekabr 2003-cü il tarixinə müddəti uzadılmış vergilərə malik deyildi çünki onun vergi və mühasibat yazıları arasında müvəqqəti fərqlər mövcud deyildir.

10. Daxil olmuş vəsaitlər

31 dekabr 2003-cü və 2002-ci il tarixlərində başə çatan illər üzrə daxilolmalar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Mənfəət neftinin satışından ödənilən gəlir (tutulmuş məbləğ çıxılmaqla)	Boru kəməri tranzit tarifləri	İcarə haqları	Akrhesabı ödənişlər	Bonus ödəmələri	Cəmi
2003-cü ildə daxilolmalar	909 624	68 767	586	94 556	288 194	1 361 727
2002-ci ildə daxilolmalar	972 966	61 681	2 329	52 704	–	1 089 680

909 624 milyon Azərbaycan manatı dəyərində daxilolmalar 2003-cü ildə ARDNŞ tərəfindən edilib və mənfəət neftinin satışından əldə edilən vəsaitlərinə Azərbaycan Respublikasının payını əks etdirir (2002-ci ildə 972 966 milyon Azərbaycan manatı).

586 milyon Azərbaycan manatı təşkil edən icarə haqqı (2002-ci ildə 2,329 milyon Azərbaycan manatı məbləğində) 7 fevral 2003-cü il tarixli 849 sayılı "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun fəaliyyətini tənzimləyən bəzi qanunvericilik aktlarında dəyişikliklərin edilməsi haqqında" Prezident fərmanının qüvvəyə minməsindən əvvəl daxil olub və mühasibat sistemində əks olunmuşdur.

11. Fond tərəfindən edilən köçürülmələr*Dövlət Büdcəsinə köçürülmələr*

27 yanvar 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 848 sayılı "2003-cü il üçün Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun Büdcəsi haqqında" fərmanına uyğun olaraq Dövlət büdcəsinə köçürülmüş 500 000 milyon Azərbaycan manatı və 33 000 milyon Azərbaycan manatı məbləğində əlavə dəyər vergisindən ibarətdir.

2002-ci ildə Fond tərəfindən Dövlət Büdcəsinə heç bir köçürülmələr olmamışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Bakı-Tbilisi-Ceyhan Əsas İxrac Boru Kəməri Layihəsində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin iştirak payının Maliyyələşdirilməsi haqqında" 30 iyul 2002-ci il tarixli 739 sayılı Fərmanına uyğun olaraq, Fond Bakıdan Gürcüstan ərazisindən keçməklə Türkiyənin Aralıq dənizində Ceyhan limanına qədər Əsas İxrac Boru Kəmərinin ("BTC layihəsi") tikintisi üçün tələb edilən maliyyə vəsaitlərinin bir hissəsini təmin etməlidir. 739 sayılı Fərmanla Fondun maliyyə ehtiyatlarından boru kəmərinə maliyyələşdirmək üçün istifadə edilməsinə icazə verilir.

Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi ("İİN") Azərbaycan (BTC) Limited şirkəti vasitəsilə neft kəməri konsorsiumunda ("BTC Şirkəti") 25 faiz payına sahibdir.

BTC Şirkəti layihə dəyərinin 30%-dək hissəsini iştirakçıların, o cümlədən Amerada Hess (BTC) Limited, Azerbaijan (BTC) Limited, BP Pipelines (BTC) Limited, ConocoPhillips (BTC) Limited, Eni BTC Limited, INPEX BTC Pipeline, Limited, ITOCHU Oil Exploration (BTC) Inc., Statoil BTC Caspian AS, TOTAL (BTC) Limited, Turkish Petroleum BTC Ltd., Unocal BTC Pipeline, Ltd., BTC International Investment Company şirkətlərinin kapital qoyuluşları hesabına təmin etmək, qalan 70%-i isə beynəlxalq maliyyə təşkilatlarından, ixrac kredit agentliklərindən və özəl banklardan cəlb etmək niyyətindədir.

Fondun Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən təsdiq olunan 2003-cü il üçün büdcəsinə uyğun olaraq Fond İİN-in Azərbaycan (BTC) Limited şirkətinə qoyduğu kapital investisiyasının 70%-ni maliyyələşdirməsini davam edir.

2003-cü il ərzində İİN-in payını Azərbaycan (BTC) Limited şirkətinin maliyyələşməsi üçün Fond Azərbaycan Xəzinədarlığına öz kapitalından 284 918 milyon Azərbaycan manatı köçürmüşdür. 2002-ci ildə BTC şirkəti üçün Fondun kapitalından heç bir köçürülmələr olmamışdır.

Qaçqınlar Komitəsinə köçürülmələr

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 avqust 2001-ci il tarixli 562 sayılı və 7 sentyabr 2001-ci il tarixli 577 sayılı Fərmanlarına uyğun olaraq Fond tərəfindən Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə 89 999 milyon Azərbaycan manatı məbləğində köçürülmüşdür (2002-ci ildə 188 653 milyon Azərbaycan manatı).

12. Əməliyyat xərcləri

1 noyabr 2002-ci il tarixli 811 sayılı Fərmana dəyişikliklər edən Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun 2003-cü il üçün büdcəsi haqqında" 27 yanvar 2003-cü il tarixli 848 sayılı Fərmanına uyğun olaraq Fondun 2003-cü il üçün əməliyyat xərcləri 5 338 milyon Azərbaycan manatı məbləğində müəyyən edilmişdir. 2003-cü ildə Fond 1 989 milyon Azərbaycan manatı məbləğində əməliyyat xərcləri çəkmiş və əsas vəsaitləri əldə etmək üçün 2 513 milyon Azərbaycan manatı xərcləmiş, bununla da, cəmi faktiki xərcləri 4 502 milyon Azərbaycan manatına bərabər olmuşdur.

13. Riskin idarə edilməsi siyasəti

Riskin idarə edilməsi Fondun fəaliyyətinin vacib elementidir. Kredit riskləri və faiz dərəcələrin və xarici valyuta məzənnələrinin bazarda dəyişməsi riskləri Fondun əməliyyatlarına məxsus olan risklərdir. Fondun riskin idarə olunması prinsipləri aşağıda göstərilmiş risklərlə əlaqədar yekun təsviri verilib.

Fond özünün nağd vəsaitləri və onların ekvivalentləri ilə bağlı kredit riskinə məruz qala bilər. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Qaydalara uyğun olaraq, Fond kredit riskini öz vəsaitlərini uzunmüddətli kredit reytingi A (Standard & Poor's, Fitch) və ya A2 (Moody's) reytingindən aşağı olmayan maliyyə qurumlarının maliyyə alətlərində yerləşdirməklə idarə edir. Fondun aktivlərinin idarə edilməsi və qiymətli kağızların saxlanması kredit reytingi AA- (Standard & Poor's, Fitch) və ya Aa3 (Moody's) reytingindən aşağı olmayan maliyyə qurumları tərəfindən həyata keçirilir. Fond klirinq bank hesablarını Azərbaycan Respublikasından kənar kredit reytingi AA- (Standard & Poor's, Fitch) və ya Aa3 (Moody's) reytingindən aşağı olmayan banklarda saxlayır.

Fond öz vəsaitlərini həmçinin Milli Bankda yerləşdirir ki, bu vəsaitlər də avtomatik olaraq Nyu Yorkun Federal Rezerv Bankında olan xüsusi investisiya hesabına köçürülür. Fondun investisiya strategiyasının məqsədi, prioritet sırası ilə, kapital məbləğin təhlükəsizliyinin təmin edilməsindən və qorunmasından, riskin diversifikasiyasından və gəlirlilik dərəcəsinin rəqabətli seçiminin təmin edilməsindən ibarətdir.

Fond xarici valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin maliyyə vəziyyətinə və nağd vəsaitlərinin axınına təsiri riskinə məruzdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2003-cü il büdcəsinin icrası ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" 27 yanvar 2003-cü il tarixli 1134 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq Fondun investisiya portfeli valyuta məzənnəsinin dəyişməsi riskini azaltmaq

məqsədlə diversifikasiya edilib ABŞ dolları (60 - 70%), Avro (25 - 35) və Britaniya Funtı (0 - 10%) ibarət olacaqdır.

31 dekabr 2003 və 2002-ci il tarixlərinə bütün depozitlər, qiymətli kağızlar, nağd vəsaitlər və sair bank hesabları, eləcə də Milli Bankda ABŞ Dolları ilə bank hesabı faizli olduğu üçün faiz dərəcəsi riskinə məruz qalırdı. Qiymətli kağızlar üzrə dəyişkən faiz bir ildən az olan intervallarla yenidən qiymətləndirilir. Ticarət qiymətli kağızları üzrə müəyyən edilmiş faiz maliyyə alətlərinin müddətinin sonuna qədər dəyişmir.

Fondun aktivlərinin və öhdəliklərinin coğrafi cəmləşməsi aşağıdakı cədvəldə öz əksini tapmışdır:

	2003				2002			
	Azərbaycan	Avropa	ABŞ	Cəmi	Azərbaycan	Avropa	ABŞ	Cəmi
Aktivlər:								
Nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri	45 585	1 731 750	4 330	1 781 665	171 272	1 775 536	270 372	2 217 180
Ticarət qiymətli kağızları	-	549 521	52 044	601 565	-	280 618	363 712	644 330
Digər qısamüddətli investisiyalar	98 460	209 212	-	307 672	-	-	-	-
Alınmalı faizlər	-	6 170	14 787	20 957	-	4 828	6 860	11 688
Fonda daxil olmalı vəsaitlər	5 186	-	-	5 186	979	-	-	979
Digər cari aktivlər	269	-	-	269	-	-	-	-
	149 500	2 496 653	71 161	2 717 314	172 251	2 060 982	640 944	2 874 177
Ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan investisiyalar	-	-	1 304 121	1 304 121	-	-	513 765	513 765
Əsas vəsaitlər, xalis	3 457	-	-	3 457	1 092	-	-	1 092
Qeyri maddi aktivlər	156	-	-	2156	163	-	-	163
	3 613	-	1 304 121	1 307 734	1 255	-	513 765	515 020
	153 113	2 496 653	1 375 282	4 025 048	173 506	2 060 982	1 154 709	3 389 197
Öhdəliklər:								
Dövlət Büdcəsi üzrə kreditor borcları	55 977	-	-	55 977	-	-	-	-
BTC layihəsi üçün Azərbaycan Xəzinədarlığı üzrə kreditor borcu	-	-	-	-	15 276	-	-	15 276
Digər cari öhdəliklər	946	-	-	946	-	-	-	-
	56 923	-	-	56 923	15 276	-	-	15 276
Xalis qalıq	96 190	2 496 653	1 375 282	3 968 125	158 230	2 060 982	1 154 709	3,373 921

Fondun xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsi riski aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2003			2002		
	Azərbaycan	Avropa	Cəmi	Azərbaycan	Avropa	Cəmi
Aktivlər:						
Nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri	1 738 389	43 276	1 781 665	1 127	2 216 053	2 217 180
Ticarət qiymətli kağızları	–	601 565	601 565	–	644 330	644 330
Digər qısamüddətli investisiyalar	98 460	209 212	307 672	–	–	–
Alınmalı faizlər	–	20 957	20 957	–	11 688	11 688
Fonda daxil olmalı vəsaitlər	–	5 186	5 186	–	–	–
Digər cari aktivlər	–	269	269	–	–	979
	1 836 849	880 465	2 717 314	1 127	2 873 050	2 874 177
Ödəmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan investisiyalar	–	1 304 121	1 304 121	–	513 765	513 765
Əsas vəsaitlər, xalis	3 457	–	3 457	1 092	–	1 092
Qeyri maddi aktivlər	156	–	156	163	–	163
	3 613	1 304 121	1 307 734	1 255	513 765	515 020
	1 840 462	2 184 586	4 025 048	2 382	3 386 815	3 389 197
Öhdəliklər:						
Dövlət Büdcəsi üzrə kreditor borcları	55 977	–	55 977	–	–	–
BTC layihəsi üçün Azərbaycan Xəzinədarlığı üzrə kreditor borcu	–	–	–	–	15 276	15 276
Digər cari öhdəliklər	946	–	946	–	–	–
	56 923	–	56 923	–	15 276	15 276
Xalis qalıq	1 783 539	2 184 586	3 968 125	2 382	3 371 539	3 373 921

Yuxarıdakı cədvəldə sərbəst dönərli valyutalar ABŞ dolları, Britaniya Funtı və Avro ilə əks edilib.

14. Maliyyə alətlərinin real dəyəri

Real dəyər məcburi yaxud ləğv etmə ilə əlaqədar satış istisna olmaqla müvafiq məlumatla malik olan və niyyətli tərəflər arasında rəqabətli əməliyyatda əvəzinə alətin mübadilə olunması mümkün olan məbləğ kimi qeyd olunur. Real dəyər müəyyən edilərkən cari iqtisadi şəraitlər və alətə xarakterik olan xüsusi risklər nəzərə alınmalıdır. Burada əks olunmuş qiymətlər Fondun xüsusi bir alətinin tam bazar mübadiləsində satışından məbləğləri əldə edə biləcəyini göstərmir.

Fond maliyyə alətlərinin real dəyərinin qiymətləndirilməsində aşağıdakı metod və fərziyyələrdən istifadə edir:

- Bir ay ərzində bitən aktiv və öhdəliklərin real dəyəri onların nisbətən qısa müddət ərzində bitməsinə görə təxminən balans dəyərinə bərabərdir;
- Daha uzun müddətli depozitlərin, faiz dərəcələri bazar dərəcələrini əks etdirdiyi üçün onların real dəyərləri təxminən balans dəyərlərinə bərabərdir.

31 dekabr 2003-cü və 2002-ci il tarixlərinə ödənilmə müddətinin sonuna qədər saxlanılan investisiyaların real dəyərləri müvafiq olaraq 1 293 942 milyon Azərbaycan manatı və 513 765 milyon Azərbaycan manatı məbləğində təxminləşdirilir. Bu məbləğlər 39 saylı "Maliyyə Alətləri: Açıqlama və Təqdimetmə" Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına uyğun olaraq açıqlanır və maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərə bərabər deyildir.

15. Əlaqəli tərəflər

31 dekabr müddəti üzrə əlaqəli tərəflərlə razılaşma aşağıdakılardan ibarətdir:

Əlaqəli tərəf	Əlaqəli tərəflərdən		Əlaqəli tərəflərə
	daxilolmalar	köçürülmələr	
Qaçqınlar komitəsi	–	89 999	–
Azərbaycan Xəzinədarlığı	320 752	616 615	–
Dövlət Büdcəsi	–	522 469	55 977
ARDNŞ	909 624	–	–

Fond Qaçqınlar Komitəsinə 89 999 milyon Azərbaycan manatı məbləğində vəsait köçürmüşdür. Azərbaycan (BTC) Şirkəti üçün İN-in iştirak payını maliyyələşdirmək məqsədi ilə 320 752 milyon Azərbaycan manatı məbləğində vəsait Azərbaycan Xəzinədarlığından qəbul edilmişdir.

İN-nin Azərbaycan (BTC) Limited şirkətində iştirak payının maliyyələşdirməsi məqsədilə 616 615 milyon Azərbaycan manatı məbləğində Azərbaycan Xəzinədarlığından Fonda köçürülmüşdür.

522 469 milyon Azərbaycan manatı məbləğində Dövlət Büdcəsinə köçürülmələr 11 saylı Qeyddə təsvir edilən 500 000 milyon Azərbaycan manatı məbləğində Dövlət Büdcəsinə köçürülmədən, 10 000 milyon Azərbaycan manatı məbləğində ƏDV və 12 469 milyon Azərbaycan manatı məbləğində gəlir vergisi köçürülmələrindən ibarətdir.

Dövlət büdcəsinə olan 55 977 milyon Azərbaycan manatı məbləğində kreditor borc 32 977 milyon Azərbaycan manatı və 23 000 milyon Azərbaycan manatı məbləğlərində müvafiq olaraq mənfəət vergisi və ƏDV üçün kreditor borcundan ibarətdir.

909 624 milyon Azərbaycan manatı məbləğində vəsait ARDNŞ tərəfindən mənfəət neftin satışından əldə edilən vəsaitlərdə Azərbaycan Respublikasının payını əks etdirir.

